

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru strălătatate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecezane, Sibiu, strada Măcelarilor 47,
și la expedițiunea de inserțiuni Haassenstein & Vogler în Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Până unde nu poate merge pretenșiunea șovinistilor maghiari.

Bacămezeu, în 30 Maiu 1879.

Nici că s'a uscat bino negreală cu care s'a scris legea despre introducerea limbei maghiare; până ce șoveniștii maghiari îmbătați de victoria suportată, pe întrecute fac noue propuneri atotpotintelui ministru Trefort, prin care s'ar pute mai ușor a-junge scopul de maghiarisare, carele apoi nici nu întârzie cu satisfacerea acestor dorințe. Astfel se născu noul proiect de lege „despre regularea dreptului de inspecțiune a statului asupra scoalelor confesionale.”

Cumcă și acest proiect este îndreptat numai și numai în contra naționalităților, aceea se vedese din destul, din vorbirea de deschidere ce a ținut-o d-l ministru de culte în ancheta conchiemată spre desbaterea acestui proiect, — și la care numai autoritățile bisericești protestante fură invitate — unde D-sa accentuă: „că s'au observat unele torente contrare națiunii maghiare (nemzet ellenes folyam), precum și aceea, că din averea confesională o parte se întrebunțează spre întărirea acestui torent. Spre a împedea aceasta pe viitoriu, regimul doresce a regula dreptul de inspecțiune a statului asupra scoalelor confesionale.”

Așa dară d-l ministru Trefort cu noul proiect de lege nici mai mult nici mai puțin nu voiesce, decât ca se pună mâna pe scoalele și fondurile noastre, pe care le-am ridicat, respective adunat cu multă trudă, din mijloacele noastre propriie. Cine scie că ce înțelege d-l ministru de culte sub cuvântul „toront contra națiunii maghiare”, acela prea ușor va găci și aceea; că fondurile ce le-am adunat cu multă greutate din sudoarea noastră pe viitoriu au a se întrebunța chiar în contra existenței noastre na-

ționale; pentru că frații maghiari orice propășire în cultura proprie națională o califică de anti-maghiară.

Pretenșiunea d-lor de la putere de-a ne submina existența noastră chiar prin mijloacele noastre propriie, este întocmai așa de unică în felul seu, ca cum ar fi d. e. pretenșiunea unui condemnatoriu, ca condamnatul însuși să și înfigă în inima sa pumnalul, pe care ar trebui să'l cumpere din propriile sale mijloace. Dară cine cunoasce pe Maghiari și naturelul lor n'are de-a se mira nici de-o astfel de pretenșiune absurdă.

Ba unii nici cu atâta nu se mulțămesc, și pe calea indicată merg și mai departe și pretind a se face învoiri și în biserica noastră după cum le convine lor mai bine.

Un așa numit Cassandra în Nr. 152 al diariulu „Nemzeti Hirlep” sub titlul „Unele scâdeminte în scoalele medie” în un articol lung — abătându-se de la temă — face o politică eminent națională. D-l Cassandra se nisuesce a documenta, că Maghiarii sînt îndreptățiți a octroa limba lor în scoalele nemaghiare și provocându-se la statul prusian și rus dice: „că ei încă n'au ajuns acolo unde aceste”. — Va se dică, D-sa ne mângăie cu aceea, că legea de maghiarisare este foarte blândă pe lângă altele ce au a se crea.

D-l Cassandra computând de un păcat al statului maghiar: că a suferit mai multe religii — asigurând totodată că nu purcede din ură confesională — dice: diferitele religii sînt și spre dauna învățămîntului, dar în deosebi spre dauna maghiarismului, de oarece dice D-sa:

„Elevii fiind de diferite religii, și serbând în diferite Țile și locuri serbătorile lor, se nasce în ei separtismul, prin ce ei vin la aceea cunoștință, că de și sînt elevii aceluiasi institut, totuși ei după religii și

naționalitate diferesc — ceea ce e spre dauna conceptului de Maghiar.”

Drept aceea d-sa roagă pe ministrul de culte, ca să afe un mijloc spre delăturarea acestui rēu; și mai ales să se nisuiască, spre a înlocui calendariul Iulian cu cel Gregorian.

Abia au resunat cuvintele Escel. Sale d-lui metropolit Miron Romanul, ce le-a exprimat în casa magnaților că adevă: „proiectul despre impunerea limbei maghiare va sprigini numai dorința celor ce voiesc a maghiarisa cu ori-ce preț” — și cu durere trebuie să constatăm, că această prorocie să și implinesce.

Durerea ce simți fie-care Român adevărat, cu ocașiunea sancționării proiectului de maghiarisare, domni nostri maghiari spre a ne face să uităm această durere, de această rană cauzată prin pumnalul infipt în inima noastră, ne pun în perspectivă alte nouă proiecte și mai aspre, căci autoritățile scoalei confesionale după proiectul nou vor veni sub tutela regimului — eară spre delăturarea rēului ce provine din diferența religioasă în detrimentul conceptului de maghiar, se recurge prin o foaiă guvernamentală la ministru, și apoi se poate ușor, că d-l Cassandra va fi scris chiar din indemnul d-lui ministru. Ne aducem încă bine aminte că înainte de a fi dat la lumină proiectul despre impunerea limbei maghiare, s'a ațit prin diaristică — și încă pro prima dată prin cea guvernamentală — publicul ca să pretindă atare proiect; ca apoi dl ministru să poată dice: „că proiectul este numai o urmare a recerînței opiniunii publice.”

Vom vedé cum, și în ce mod va satisfacé dl ministru Trefort dorinței lui Cassandra, noi însă și până atunci îl putem asigura pe D-sa despre aceea: că nici proiectul de maghiarisare, nici chiar dacă elevii români ar căpeta instrucție din religii în spiritul dogmelor calvinistice — nu vor

pute face, ca mlădița română să nege tulpina pe care a răsărit, spre a primi atributul de maghiar. Conceptul de român este plântat în inima copilului român încă pe când acesta se legăna pe brațele maicei sale, și acesta este înrădăcinat atât de tare în inima sa, încât nici fericirea, nici torentele maghiarisatoriu nu e în stare a'l smulge din ea.

Și la ori-ce încercare de-a stérpi acest simț, aceasta consciință națională, el va răspunde „ca Român m'am născut, ca Român voi să mor.” Ori ce încercare de maghiarisare ne va mări numai mândria că sîntem Români. Ori-ce atentat ce se face asupra naționalității noastre, este simțit adenc de toți fiii națiunii, de tiner ca și de betrán, de cel sêrac ca și de cel bogat, căci unde ni se atacă existența, acolo înceată diferența de etate, și avere — și toți împreună concurgem după puțință întru apărarea tesaurului cel mai prețios moștenit dela strămoșii nostri.

Legea despre impunerea limbei maghiare, precum și altele creânde de soiul acesta le vom respecta, pentru că ori-ce lege fie bună fie rea trebuie să o respectăm, însă nici când nu vom înceta ale timbra de nedrepte și asupritoare, de atare care încă în germine sugrumă înfrățirea diferitelor naționalități din patrie — dic care submină basa pe care are să fie aședat un stat poliglot.

Noi nu putem face altceva, decât să sfātuim pe frații nostri maghiari, să nu se lase prin fantasie ilusoarie conduși de neofții maghiari, în limanul perirei!

Nu săpați groapa altora, că voi însuși veți pute căde în ea!

Nu voiți a ne arunca pradă celor fanatici, căci amară le-a fi bucată, cu care vor voi să se hrănească din trupul nostru!

T. B.

FOIȚA.

Gura satului.

Novelă. *)

I.

Nu'i vorbă! rei sînt oamenii, încât mai rei nici n'ar pute să fie. Chiar și acela pe care toată lumea 'l scie de bun, își are ciasurile de rēutate și nu avem decât să'l atingem, unde'l doare, pentru ca să'l facem mai dârz decât pe alții. Dar Nenea Mihu tot om bun rămâne.

Se și cuvine însă unui om din oameni, ca dēnsul să fie de bună chibzuială, să cumpenească vorbele și să umble mai mult călare de cât pe jos.

Acasă asta'i altă vorbă!

Oamenii s'au obicinuit a dice mai bucuros „la Mihu Safta” decât la „Safta Mihului”, fiindcă... așa'i lumea! Când oamenii nu au ce face, scornesc o vorbă și și petrec vremea cu ea.

Să te ferească Dumnezeu să nu cați pe gura satului!

Pentru aceea, când Safta începe să facă gură Nenea Mihu își pune mâna în cap și i dice:

Nevastă! nu mă da pe gura golanilor.

Ear apoi caută să'i facă pe plac, numai să scape de urechile vecinilor. Astfel, cam într'un chip și cam într'altul, Safta face să treacă de stăpână în casă.

Dar se dice că nu'i stăpâna fără stăpân.

E cineva și mai presus de Safta. Nenea Mihu are doi feciori voi-nici și o fică frumoasă.

Feciorii, fiindcă sînt doi și feciori, ori cât de voinici ar fi, stau sub porunca părintească; Marta însă e singură, adevă nu mai are în casă pe nimeni deopotrivă cu sine.

Încă pe când era în fășii, Marta avea obiceiul de-a pune toată casa în mișcare.

Nenea Mihu, auzind-o plângend, alerga plin de ingrigire din grajd, ori din curte în casă; eară Safta, ori unde ar fi fost, trăsăria și dicea: „Vai de mine! fata plânge!”

Astfel, cam într'un chip și cam

într'altul, Marta se făcuse stăpână preste toți stăpânii din casă.

Și cu cât creștea, cu atât i se lăția stăpânirea, căci — vorba lui Nenea Mihu — fata mare'i cinstea casei.

Dar tot nu e stăpână fără stăpân.

Ce e drept, cât ține prejma casei nu se găsea nimeni mai presus de Marta; dar lumea e mare și multe lucruri se găsesc într'ênsa.

Când Marta ese la joc și trece de alungul uliților, nevestele și babele pismașe de tinerețe grăbesc la porțiță și privesc în urma ei. E frumos cum își ține capul, cum își poartă trupul și cum se mlădie la tot pasul; și frumos îi șede pērul creț pe frunte, frumos îi cad alțițele pe brațe și cătrința bătută în fir frumos i se rotundește pe pulpe. Chiar babă să fii o privești și ai dorî să o tot veđi.

Oare cine, soro?—dice una.

Cine altul, decât Toderică?—fi răspunde alta.

Toderică?—Așa umblă gura satului. Nici că visezi, din ce scornesc o poveste.

Pentru ca să vorbim drept, Toderică e Toader, ba chiar Tudoroiu.

Lasă că avea din cine să iasă, fiindcă și tatăl'seu, Cosma Florii Căzaciului, samēnă cu dēnsul. Fecior și tată, când calcă, puntea le scărție sub picioare.

La joc Tudoroiu se făcea mai mult Toderică de cât Toader și 'ți-o duce și frământă, încât să pui rămășag, că 'ți-ar pute juca pe urdeală fără ca să 'ți incurce firele.

E bun la veselie, deschis cu flecăii, darnic unde'i vorba să se arete și prea mult îi place să șuguească la joc și la ședători cu fetele.

Când, la joc, Marta se ivesce în prejma vederii lui, Toader scutură din cap își neteșese pērul de pe frunte, ridică din umeri și își potrivește peptarul pe trup. Ear dacă ea să apropie, dacă este aproape de dēnsul, Toader îi dice: Ce mai faci, Marto?

Ea răspunde: Mulțămesc de întrebare, bine!

(Va urma).

*) Din „Convorbiri literare”.

Desbaterea proiectului de lege despre impunerea limbei maghiare.

(După diarul stenografic al dietei).

Sedința din 1 Maiu 1879.

Al. Roman: (Sfârșit). Dânsul vorbesce de două sute de scoale. Sânt două sute nu știu, vor fi poate mai puține; cumcă învață limba română cea mai mare parte, o știu, cauza este, că Maghiarii locuiesc mai cu samă la cetăți și au lipsă de cunoștința limbei. Eu însumi am fost într'o scoală de aceste, în Pitești. Acolo s'a întâmplat, că curatorul, care aduce din Transilvania și alungă popii, a trăit în neînțelegere cu popa. Ce a făcut? A denunțat guvernului pe popa, că nu spune limba română. Întemplantu-se să mă întâlnesc cu el, m'a rugat să spriginesc rugarea lui la ministru de culte. Nu mă laud cu ceea ce i-am spus. Dară servește spre onoare ministrului, care la rugarea curatorului amintit de mine, a răspuns: Sântem în țară liberă, constituțională, eu nu alung pe popa. Dacă nu voiesce să propună limba maghiară, este în linia primă paguba învățăceilor; de altminte voi cerceta eu după starea lucrului și atunci voi ști eu susținé valoarea dispozițiilor. D-lor cu toate că n'am obiceiul a mă provoca la alte staturi, trebuie să observ acelor ce o fac, că în România libertatea individuală și cu deosebire cea confesională este în mare onoare. La noi un ampoliat român nu cutează să se facă membru vre-unui casin, nu cutează ceti foi române, pentru că îndată este denunțat că e daco-românist și apoi vai de el! pedeapsa cea mai domoală ce'l așteaptă este permutarea. M'am plâns însu'mi la dl ministru respectiv contra procedurii de felul acesta și acum ni se dă ocaziunea a descoperi că un funcționar de pozițiune mai înaltă întrebându'l de cauza deportațiunii, spre marea mea surprindere, a răspuns: „Să mai facă acum și acolo Daco-Romanie.“ I-am spus aceasta încă atunci respectivului d. ministru, cu care ocaziune i-am descoperit: neg, că sânt daco-româniști între funcționarii români și dacă sânt să se depărteze aceia, dară să nu se depărteze nimenea în urma unor nerușinate denunciări.

Pentru mine este o dureroasă experiență și împregiurarea, că funcționarii statului în provincie (districte) nu se poartă cum se cuvine funcționarilor statului, ci ca oameni de partidă, ca reprezentanți ai naționalităților, și aștădi am ajuns acolo, încât în multe privințe, cu deosebire însă în privința limbei stăm mai rău, decât am stat în timpul lui Bach. În mânia legii de îndreptărire egala judecătorii, solgăbirăii nu primesc petițiunii redactate în limba română, eară dacă le primesc, respectivul poate aștepta răspunsul în ceea lume. La tribunale mai figurează haiducii ca interpreți măcar în concursurile publicate totdeauna figurează și pretenșiunea pentru cunoștința limbei, la denumire însă nu se bagă nici într'o samă.

Madarasz st. meu deputat-soț a vorbit despre autonomie. Ve place a ve lauda pururea, că libertate de limbă și autonomie bisericească, ca la noi nu mai este. Este adevărat, principiul este enunțat, dară nu se prea mână; pe când în România, biserica protestantă cu deosebire, se bucură de astfelu de drepturi, încât popii ei, cari vin mai cu samă din secuime, în privința ierarhică se află sub superintendența reformată ardeleană. Aceasta este o autonomie bisericească d-lor, care de sigur aici în monarhie nu ați suferi-o. Ceea ce privesc presupusa înțelepție a Românului, că

în Ungaria Maghiarii de o mie de ani nu au putut stărpi pre Români, pe când în România Românii au stîns pe Bulgari și pe Greci, să'mi fie dar permis a observa, că tot ce s'a ăis în acea foaie, până la un fir de păr e tot neadevăr. Acolo nu s'au luat bisericile de la Greci și de la Bulgari, nici altă avere a acestora. Ce au avut au și acum. Adevărat că în timpul domnitorului Cuza statul a secularizat averile bisericesci și pe cele cari străinii, sub pretecest religios scitură a și le însuși, le-a luat înapoi. Ocuparea acestor averi s'a întâmplat în periodul, când sultanii turcesci licitau tronul domniei române pentru bani. Atunci s'a întâmplat că din una din suburbiile Constantinopolei Grecii au trecut cu mulțimea dincoace. Acestia au pus mai târziu mâna pe bunurile bisericesci, au introdus limba greacă în bisericile românesci, care a și domnit aproape un secol — precum domnise mai înainte cea slaveană două sute de ani.

Când Românii i-au alungat, n'au făcut altă, decât au luat înapoi ceea ce a fost a lor.

În bisericile susținute de Greci și de Bulgari până în ziua de astăzi se folosește limba greacă sau bulgară.

Aladar Molnár prea stimatul meu coleg deputat a pășit cu întreg aparatul elocutenței și al specialității sale pentru proiect. Sânt foarte recunoscătoriu față cu moderațiunea și demnitătea, cu care a tratat obiectul și asupra mea a făcut impresiune plăcută descoperirea, că dânsul nu e șovinist. Ar trebui să răspund la argumentările lui, pentru că am vădut că pe dâns se pune mare pond atît în casa aceasta și pe cum bag de samă și în presă i se atribuie oare care însemnătate, care nu o au, voi spune și pentru-ce.

St. d. deputat dăce că statul unguresc nici odată nu s'a nisuit a răspândi cu puterea limba maghiară sau a priva pe alte naționalități de limba lor. Recunoasce apoi, că aceasta în seculul nostru nici nu este cu puțință, dară îndată după aceasta dăce, că de aici încă nu urmează, că acum nu ar fi cu scop de-a răspândi limba maghiară. Într'aceasta eu vîd o contradicere.

St. d. deputat vrînd să combată pe dl deputat Polit citează Belgiul. Nu'mi plac provocările, devenite la noi în obicei, la Anglia, America, Belgiu. Dau în toate părțile să pună mâna pe ceva, numai nu studiază situațiunea de aici de-a casă, ceea ce ar fi de lipsă. Precum omnis similitudo claudicat, așa schioapătă și toate asemănările cu străinătatea. Noi trebuie să comptăm cu împregiurările noastre și cu factorii existenți. Așa dară și când ar fi adevărat, că Flandrezii în Belgiu trebuie să învețe limba franceză, acolo sânt alte împregiurări. Pot însă asigura pe on. casă, că tocma în dălele aceste am avut norocirea a vorbi cu unul din funcționarii consulatului belgian, care mi-a spus, că în Belgiu nu există Francez, care ar îndrăsnî, fără de cunoștința limbei flandreze, a cere o funcțiune în ținuturi, unde majoritatea populațiunii este flandresă.

Esemplul ce a avut bunătate a'l aduce înainte despre confiniile militare este un eflus al absolutismului, într'o provincie administrată militară. Că în contra acestei n'au remonstrat cetățenii nu dovedesce nimica. Dar iubitorilor noi toți protestam când umbrau să ne pună în spinare limba nemțască? Nu! ci am așteptat împregiurări mai favorabile, cari ne-au pus în pozițiune de-a ne recăștiga dreptul nostru de stat și așa am scăpat și de cătușile limbei germane.

St. deputat vrînd să justifice legalitatea acestui proiect de lege se

provoacă la onoratul antic *corpus juris*. Nu negăm, că legea și alte mai multe, care sânt citate, există, scim și pentru ce există? Pentru că limba maghiară trebuie să se introducă și să ocupe locul celei latine, căci în toată Europa numai noi am mai fost cari ne ținem de limba latină. Mergînd însă tot mai departe, precum voiți și acum a merge mai departe — fiindcă *l'appétit vient en mangeant* — până la acea epocă nefericită, când ați prescris naționalităților termen de șase, de ce ani în care trebuia să învețe unguresce, așa fiind și în proiectul de față termenul de 4 ani mi-a adus aminte termenul de 6 ani hotărît pentru Croați — preste legile acele istoria a trecut la ordinea dălei. Nu voi aminti întemplantările, să'mi fie permis a aminti numai de starea faptică urmată după ominosul termen prescris fraților Croați, după care în Croația nu numai că este limba croată exclusivă a guvernului în toate ramurile, dară reprezentanții ei, cari șed împreună cu noi în dietă au dreptul să vorbească și aici în limba lor.

Provocarea la astfel de legi așa dară nu dovedesce nimica. Nu dăcem că ceea ce este în *corpus juris*, nu ar fi legal, însă pentru că este ceva legal nu urmează să fie și drept; nu trebuie uitat că de multe ori legalitate mare e și nedreptate mare. *Summum jus summa injuria!* Se vede că aceasta o uitase, dară a mai uitat și alt ceva ceea ce țin a fi mare uitabilitate din partea unui bărbat cu spirit ager cum e dl deputat, care se provoacă necontenit la legalitate. De aceea mă voi silî a'i împropăta memoria; dânsul adevărat a întrebă pe dl deputat L. Mocsáry, în care lege lovesce proiectul de lege? Aceasta nu e tocma lucru așa greu, este articolul XLIV din 1868 pe care'l uitase st. condeputat și nu e mirare dacă însuși guvernul uitase legea pentru naționalități. În introducerea acestei legi se dăce, că egala îndreptărire a naționalităților se restringe prin măsuri speciale numai cu privire la folosirea oficială a diverselor limbi și încât pretinde posibilitatea unității țerei, guvernării, administrațiunii și justiției. Aceasta e lege clară și dacă se alterează fără de-a se șterge, eată o flagrantă vătămăre a legii. Mă mir că deputatul colegă, om ager la minte, a apărut cauza aceasta rea cu astfel de sofisme și cu o căldură deamnă de-o cauză mai bună.

St. deputat a vorbit despre o deputațiune slovacă, care la timpul se s'a adresat cătră dânsul cu rugarea din care se vede, că în anumite comune locuitorii vor să și învețe copiii și unguresce. Nu dăce că deputațiunea Slovacilor a fost poruncită, dară aceasta nu este cauză nici argumentare, că proiectul acesta de lege ar fi necesar. Dorința deputațiunii slovace se poate împlini foarte ușor; nu le trebuie alta decât să și ia un învățătoriu, care să scie și unguresce.

Stim. condeputat dăce că de aceea trebuie introdusă învățarea limbei maghiare în mod obligat, pentru că bietului tot i lipsesce puțință de-a influința pregătirea planului de învățămînt; eară acei cari pregătesc planurile de învățămînt din antipatie nu primesc limba maghiară între obiectele de instrucțiune. Asigur pe stim. colegă, că în ținuturi române sânt comune serace muntene de câte 60—80 case în care se propune limba maghiară dar nu există exemplu, ca cineva dintre acei susținuți să fie escamotat undeva din planul de instrucțiune limba maghiară.

St. colegă a pășit foarte agresiv contra d-lui ministru de instrucțiune publică, din cauză, că nu introduce limba maghiară în instituturile teologice. Procedura aceasta a deosebit agerului condeputat care în punctul

acesta e de acord cu estremeștii, nu o țin că ar fi diplomatică.

Eu așa cred, că d-l ministru e foarte cunoscut în politica s'a de instrucțiune, el scie foarte bine pentru ce nu conturbă în privința aceasta și pe clerul catolic, dar st. condeputat încă n'a cuprins politica ministrului, de altminte ar băga de samă, că dacă'l atacă, nu o scoate la cale. Nu voi să spun care este cauza împregiurării de d-l ministru nu jignesce pe popi și nu i-a părut bine când a vădut pe condep. Ign. Helfy și pe alții din estrema stîngă că, spriginind pe st. condeputat Aladar Molnár, i-au cuvîntul contra lui. (*S'auđim! S'auđim! Spune!*) Voi spune. Nați băgat de samă, când a terminat st. condeputat Aladar Molnár discursul seu cu dl ministru de instrucțiune publică la dogănit părintesce — corbul și la spălat puil — pentru că a sumuțat contra domniei sale stînga extremă și apoi a dat o lecțiune și d-lui deput. Ign. Helfy, pentru nedesteritatea sa. Este o coincidență deosebită și instructivă că stînga extremă spriginesce cu atăta vehemență guvernul în cestiunea aceasta de învățămînt. Din parte'mi, când aș fi guvern și aș vedé că mă părătesc stînga extremă, aș dăce: *Timeo Danaos et dona ferentes*. Însă când toți de toate părțile dau în ministru, dar el nu spune adevărata cauză a politice sale, ci eartă mai vîrtos acelora, cari nu știu ce fac, fiind provocat la aceasta, voi spune-o eu. D-l ministru al instrucțiunii publice scie prea bine că clerul catolic este mânia sa cea dreaptă în maghiarisare; afară de aceste cestiunea mai are și altă lature. Înlocuindu-se limba latină în instituturile teologice cu limba maghiară le-ar puté veni și Slovacilor, cari au fost în deputațiune, în minte, dorința justificată, ca si teologii lor, cari au mai târziu să le fie păstori sufletesci să învețe științele teologice în limba în care au să le vorbească.

Aceasta este cauza că d-l ministru nu conturbă clerul catolic și apoi și: „cum patre goardiano semper bene“ (*Ilaritate în stînga*).

Lui L. Mocsáry st. deputat i s'a dăce, că autonomia bisericească adusă contra proiectului este numai pretecest. On. casă aceea nu este argumentare bună, pentru că trebuie să vî aduceți aminte de patentă și de servițiile ce le-a făcut atunci autonomia bisericească, pentru a cărei susținere neatinșă prea st. nostru condeputat, pe care l'a chemat d-șeu la sine s'a espus și închisorei. Din istorie nu este eschisă și pe viitoriu o astfel de eventualitate. Aceasta nu este pretecest d-lor. Este drept dat de dieta țerii tocma așa cum e autonomia bisericească, libertatea religioasă și este asemenea de prețuit dreptul limbei, asemenea neprescripțibil, pentru că fiind născut cu noi și inalienabil, nu are nimenea drept a'l vătămă și nimic cu puterea. „*In hoc Cesar potuit juris habere nihil*.“

În sfârșit, când am aruncat privirea asupra discursului celui mare, care cu întreg aparatul, știința specială și elocutență a apărut proiectul, esaminând toate argumentațiunile câte le-a adus mi-am adus aminte de declarațiunea stim. condeputat, că nu e șovinist și am dăce în mine însumi: totuși e șovinist. (*Ilaritate în stînga*).

Încrederea s'a adus înainte pentru motivarea proiectului. S'a pus cestiunea încrederei și a bunei înțelegeri. Încrederea d-lor e ceva ce nu se poate forța ea vine de sine, atunci însă când este împrumutată. Am auđit dăcîndu-se din partea mai multora și tocma și st. condep. Al. Molnár dăce, să facem noi pasul cel dintăiu. Noi Românii l'am făcut cu ani înainte. L'am făcut în cea mai deplină sinceritate și cu toate aceste n'am făcut experiența că am fi întimpinați cu aceeași încredere.

Intâmplări de-aceste sînt înse acum obicnute.

În privința inițiativei la încredere îndrănesc a întoarce lucrul și conform convingerii mele a dice, că pasul cel dintâiu să'l facă acela, care are puterea în mână; acela să se apropie mai întâiu, pentru că el are mai multe mijloace de-a croi încrederea împrumutată.

Stim. amic a amintit de buna înțelegere. Pentru buna înțelegere d-lor, țin că ar duce la scop numai un proiect de lege conform căruia în comune cu două elemente, vorbesc despre poporul maghiar și român și se pot înțelege și ceilalți, s'ar face cu puțință enunțarea, ca să se învețe limba maghiară în comune române și vice-versa limba română în comune maghiare. Atunci ași primi proiectul din toate puterile. Dară de oare-ce ved, că sub pretext futit a-decă, pentru a se da limbei naționale a statului un teren mai mare decât îl dă mintea trează și legea, decât îngăduie dreptul; când darea unui teren mai mare se face cu umilirea părții celei lalte și cu desprețuirea limbei sale, cu înapoierea chiar a acesteia, mărturisesc că atunci nu sînt în stare a cuprinde o astfel de bună înțelegere.

Încă numai unui condeputat mai vreau a'i da tributul meu de mulțămită; a face aceasta este pentru mine o plăcută datorință. Acesta este Lud. Mocsary st. condeputat din a căruia discurs vorbesce convingerea, iubirea de patrie și cruțarea față cu diversele naționalități; și care a avut bărbăția de-a vorbi pentru dreptate, pelângă toată presiunea, deprinsă la noi în diaristică și pelângă toate că partida sa proprie a vorbit în contra.

Înainte de așta este de superior, cât este de superioară mintea față cu pasiunea. Mi-a plăcut foarte mult, pentru că, vedînd că totuși s'a aflat în casa aceasta, cel puțin un deputat maghiar, care a îndrăsnit a lupta contra torentului, a desaproba pe față nedreptatea și forțarea ce se intenționează a se comite și așa a spune națiunii maghiare un cuvînt cum nu s'a audît pînă acum din casa aceasta: încep a spera, că va avé următorii, eu mă încred pe deplin în mintea cea trează a națiunii maghiare și așa cred, că discursul lui va face propagandă. Primească dară mulțămîta mea. Tot așa trebuie să amintesc, că dela presidentul acestei case am audît un cuvînt cum n'am mai avut ocaziune a audî în casa aceasta, atrăgîndu-ne atențiunea, cu deosebire a acelora, cari vor vorbi pentru proiect, să vorbească cu liniște: aceasta este o astfel de nepărtinire, astfel de nobilitate de inimă, încât nu pot a nu 'mi exprima mulțămîtoarea mea recunoscîntă pe față.

După aceste voui spune pe scurt pentru ce nu primesc eu proiectul de lege (*S'auđim!*)

Înainte de toate este punctul de vedere pedagogic, la care au reflectat mai mulți deputați. Nu invidiez lauda ce se cuvînt redactorului proiectului pentru descoperirea, că tocma scoalele populare sînt chimate ca în tr'ensele să se învețe limba. Dacă ar fi aceasta chiemarea scoalelor populare atunci ar trebui a se introduce limbile vechi classice, limba greacă și latină, limba franceză și alte limbi culte. Copiii, cari în timpul de earnă abia umblă trei-patru luni la școală, vara, în cele mai multe casuri nu umblă, dacă vor înveța limba maghiară una, să dicem două, pînă în trei oare pe săptămână, când se întorc la plug uită tot ce au învățat și toată osteneala devine zadarnică, dar aceasta încă nu e mare rău. Răul cel mai mare este că timpul acela nu l-au putut folosi să învețe ceva în limba lor și așa rămân în ignoranță. Eu nu ved folos practic în învățarea limbei maghiare în scoalele populare. S'a ăis

că copiii vor avé ocaziune să vorbească cu cineva, pentru că acolo vor fi, cum a ăis st. condeputat Madarasz, la fie-care scaun solgăbirăesc, funcționarii statului. Din parte'mi nu mă măgulesc cu aceea, că copilul, care se întoarce din școala poporală la coarnele plugului nu va uita ungu-reasca, dar nici cu aceea, că el se va preumbla în a șasa comună pentru că să vorbească cu dl solgăbiru ungu-resce.

Privitoriu la soarta învățătorilor proiectul conține o reală confiscare de drept. Pentru că dreptul, ce și l-au căstăgat bonafide, ca pe baza diplomelor să instrueze, preste patru ani se perde. (Ref. Nu stă în lege). Stă în § 3. Limba nu se poate învăța în chipul acesta. Învățătorii care are un salariu de 40—50 fl. și și pe acesta îl încasează cu destul necas, nu poate merge la cetate să învețe ungu-resce. A constringe însă la aceasta pelângă pierderea oficiului, și pe când el pelângă multe lipse abia e în stare ași susține familia sa mai cheltuie deosebit mai multe luni în vre-o câțiva ani, e mai mult decât crudelitate.

Mi-am spus păreri în privința legalității și autonomiei bisericesci mai înainte când am reflectat antevorbitorilor mei. Dar pe ce pun pondul cel mai mare este punctul de vedere politic. Dacă mă gândesc la posomoritul rol, ce'l joacă monarchia noastră de un timp încoace, că'i lipsesce independența cuviincioasă unei puteri mari și prin urmare îi lipsesce ori ce inițiativă și într'aceea și seacă puterile, că și asigură cu lingușiri amicitia celor doi țeri nordici și între politicile cele pline de valuri, când se lipsesce de unul când de altul; pe sine se ține putere nordică, pe când nici pozițiunea geografică nici misiunea politică nu o califică de atare, atunci nu înțeleg în adevăr politica, care prin astfel de proiect de lege prin noue neînțelegeri și neindestuliri poate numai slăbi monarchia și de altminte nu prea impunătoare în afară.

Noi sîntem stat de popoare, Völkerstaat. Numai pe o astfel de basă se poate organiza monarchia statornic. Nu se poate organiza pe baza aceasta, trebuie să inceteze; îndată ce va înceta cauza existenței și ea va înceta. Acele două puteri, în a căror roci de alianță se află monarchia noastră și cari poate ne sînt unicii inimizii, consideră pe Austria drept obiect de compensațiune. (Oho!). Ca să nu o considere astfel, e de lipsă de conlucrare tuturor popoarelor, pentru că să poată cu succes reziste tuturor pericuilor, căror eventual va fi espusă.

Fie-care epocă își are ideile sale. A fost a religiunii, dar lupta n'a încetat pînă religiunea nu și-a eluptat libertatea.

Acum domnesce idea naționalității, și scim ce putere are în prezent, idea naționalității a creat Italia unită și puternica Germanie; idea naționalității a dărîmat înaintea ochilor nostri un imperiu și în epoca aceasta venim înaintea casei cu proiecte ce conțin astfel de inspirațiuni bolnave? d-lor asta e stare bolnăvicioasă, la care este aplicabil proverbiul român: „Cetatea arde și bîtrîna se peaptenă.“

Nu mă măgulesc cu speranța, că voui puté convinge pe cineva din casă, sau chiar majoritatea, n'au fost acesta scopul discursului meu, pentru că ar fi lucru îndesert a lupta contra prejudețului. Am vorbit însă, pentru-că mi-am ținut de datorință, ca deputatul țerii, a spune de ce păreri sînt concetățenii mei români și de ce se tem. Am trebuit să vorbesc, „ut salvem animam meam.“

Mie nu'mi e frică de amenințările cu care prin acest proiect se amenință Românii, de maghiarizare, mi frică însă de amărăciunea ce se va nasce peste patru ani, de sila și de nesfîrsitul șir al vecsațiunilor.

Românii învață cu bucurie ungu-resce, ei însă învață limba cu atât mai bine atunci, când nu sînt siliți, de altminte fie-care acțiune nasce reacțiune. Reacțiunea carea a culminat în tristele evenimente de la 1848 a fost productul unei asemenea acțiuni. Atunci a resunat tare cuvîntul „Camarilla“. Să stîrpicim dintre noi camarilla, pentru că dacă este între noi și lucră, poate veni un timp, când apa se va mîna la moara altei camarille, pe care o întrebuițază drept armă precum a mai întrebuițat-o și mă tem, că dacă se primesce proiectul acesta se vor coace în scurt timp posomorite poame, mă mai tem, presimțirea unei prorocie sinistre 'mi-o șoptesce, că poamele acestui proiect nenorocit se vor coace de odată cu poamele amare ale ecuivalentelor poameilor din proiect.

Dacă nu mă înșel — de contraiu nici că mă gândesc — proiectul acesta judecînd după antecedentii, va fi primit în casa deputaților cu mare majoritate; mai este casa magnaților, care ca *corpus maturum* cu misiunea ei moderătoare poate va împedeca ridicarea acestui proiect la valoare de lege.

Dacă nu se va întempla nici aceasta mai rămîne o rađă de speranță: Maiestatea Sa regele, care când a restaurat constituțiunea a anunțat pe față aceste cuvinte mari: „Pace vreau între popoarele mele“. Sper că Maiest. Sa regele în puterea dreptului seu de grație va abate de la naționalități sarcina pedepsitoare și nemeritată ce se intenționează a li se impune.

Acest fel de speranță îl permite și împregiurarea, că de oarece în jumătatea de dincolo a monarchiei, sau în Reichsrath, la plînsorile Cehilor, Polonilor, Italianilor tirolieni tocma în zilele aceste în cauza limbei, li s'a dat din partea ministrului respectiv răspuns linișcitoriu, că pentru încetarea gravaminelor și pînă acum s'a făcut mult, în viitorii însă se vor lua măsuri și mai puternice, nu cred că la noi să se facă tocma contrariul.

Intr'aceea toate sînt cu puțință, dar dacă proiectul acesta va deveni lege 'mi-e teama, că poporul român, desperînd de viitoriul seu, va veni la convingerea, că în patria aceasta precum în trecut cu deosebire în timpul principilor protestanți din Transilvania, așa și în viitorii va fi persecutat, apăsător, dară nici odată fericit. *Tantum ambitio potuit suadere malorum.*

Mă voui ruga lui Dđeu să abată pericolul ce falfăe dinaintea ochilor spiritului meu dela patri'a mea și dela locuitorii dintr'ensa. După aceste am onoarea, a pune pe masa casei deputaților următoarea moțiune:

Avînd în vedere că dreptul de întindere al limbei maghiare este regulat de ajuns prin articolul XLIV din 1868 și că pentru punctul de vedere al învățării ei a îngrigit art. XXXVIII din acelaș an: casa deputaților punînd la o parte proiectul de sub Nr. 118 resp. 145, trece la ordinea zilei. (Va urma).

Revista politică.

Sibiu, în 1 Iunie.

Điarul „Grazer Tagespost“ comunică următoarea scire senzațională din Viena: „Perplesitățile cu curia, care în urma convențiunii încheiate cu Turcia nu mai ține guvernul austriac de îndreptățit a pertracta despre înființarea eparchiilor bosniace, au sgu-duit sănătatea lui Andrassy și el va trebui în curînd să și iee concediu. În zilele aceste baronul Haymerle va sosi din Roma la Viena pentru a substitui pe Andrassy în res-timpul concediului. Pertractările cu Potocki despre primirea ministeriului

de externe s'au spart. Ca simptom însemnat este a se privi, că Andrassy a propus pentru ambasadorul Zichy marele cordon al ordinului leopoldin, însă Împăratul a refuzat acordarea lui.“ Foile oficioase se grăbesc a desmînți aceasta scire, însă ceva adevăr ea totuși conține.

Drept balsam pe rana contelui Andrassy se telegrafează din Mostar la „Pol. Cor.“ că aflîndu-se generalul Guran (Român) în Gațco s'au prezentat lui toți preoții greco-orientali și și-au exprimat mulțămirea lor pentru ajutorul extraordinar, ce l-a dat Maj. Sa poporațiunii.

În România ambele camere și-au finit verificările titurilor. Senatul și-a ales biroul. În urma rugărei mitropolitului primat de-a se alege un laic, s'a ales president C. Bozianu în contra lui M. C. Ispurean; vice-presidenți: G. Leeca și Petru Opran; secretari: colonelul Pilat, colonelul Angelescu, Costin Brăescu și D. Pișca; cuestori: N. Bujoreanu și B. Șeicar. Camera deputaților a ales president pe C. A. Rosetti.

În Rumelia resăriteană nu este nici astăzi încă pace. Aleco-pașa se vede a fi un om puțin energetic. El nici simbolului turcesc nu i-a știut face dreptatea cuvenită. El și-a recrutat amploiați aproape exclusiv numai dintre Bulgari; la reflectările Porței în aceasta privință el a răspuns, că numai între Bulgari a putut afla buni administratori.

Raporturile din Constantinopole spun, că Poarta își concentrează toate puterile pentru a se pregăti la un resboiu contra Greciei. Trupele turcesci s'au dirijat dela Scodra către granița tesalică și la Ianina se va institu o taberă. Repararea drumului de la Ianina la Prevesa s'a dispus și se și lucră la el din resputeri.

Rescoala din Algir pare a fi provocată prin cuvîntările unui fanatic moslemitic, care ce numesce Șerif (descendentul profetului). Până acuma a revoltat două neamuri contra vătavilor lor, cărora le impută a fi pécătuit în contra coranului, pactînd cu păgânii. O mie de însurgenți au atacat pozițiunea din Oredaa, care fű aperată de două companii vênători și o escadroană spahi. Însurgenții fură bătuti și perdură 50 morți.

Varietăți.

* (Dar împărătesc). Maiestatea Sa împăratul s'a îndurat prea grațios a dărui din șatula Sa privată bisericii gr. or. române din Zlatna suma de 300 fl. v. a.

* (Înstalarea episcopului gr. cat. din Oradea mare Mihaiu Pavel) avú loc Dumineca trecută cu mari festivități. La banchetul, ce se ținu în residența episcopescă episcopul a ținut trei toaste, unul pentru Papa, altul pentru Maj. Sa regele și al treilea pentru metropolitul Vancea. Comitele suprem baronul Döry a ridicat păharul în sănătatea noului episcop.

* (Promovare de doctor) Domnul Augustin Dumitrean, fost premiat în anul trecut la universitatea din Budapesta pentru o lucrare a sa din patologie intitulată: „Despre transformarea glandulelor Payeriane la tifl abdominal“ și fost medic asistent în spitalul „rokus“ fű promovat de doctor în științele medicale universale.

* (Trefort) Ministrul de instrucțiune publică a oprit întrebuițarea cărței: *Istoria Transilvaniei și a țerilor din giur pentru clasele gimnasiale superioare. Blasiu 1872.* compusă de dl profesor Benjamin Pop din Blaj.

* (Situatiia Cislaitaniei). Baronul Walterskirchen în ziua adunării pentru alegerile deputaților între al-

tele a dis: pentru că ce suntem noi, nu știe nici un om pe lume. Totul e o monarhie; o parte a ei, Ungaria, se numește un stat independent, și patria noastră e așa dară o monarhie minus un stat. Totuși însă nu ne e ertat a vorbi și de restul acesta al monarhiei minus statul, ca de un stat propriu, nu ne e ertat a stăruî, a'i asigura acestuia prerogativa unui atare, pentru că îndată să ăice: Ei sînt trădători, petrificați!

* (Un duel ruso-român). Diarul „la Lombardia,” dela 27 curent care apare în Milano, publică următoarea relațiune ce i se trimite din Como:

Eri a avut loc un duel cu pistolul lângă Mendrisio, între d. Cat..., român, din Bucuresci și domiciliat la Milano, și între d. comite Tom..., rus din Mosca.

Causa duelului a fost o conversațiune foarte animată: cel dintăiu susținea, că la bătălia dela Grivița, lângă Plevna, Românii s'au bătut ca nisce lei, fără vre-un ajutor din partea armatei rusesci; el susținea, că armata română a fost chemată în grabă de marele duce Nicolae printr'o telegramă directă către principele Carol al României, în care se ăicea:

„Treceți Dunărea cu oști-rea Voastră, altfel cauza noastră este perdită.”

El probă, că victoria Românilor a fost recunoscută de acel general Osman-pașa, incredințând spada sa, după căderea Plevnei unui general român, cărui i-a ăis următoarele cuvinte:

„Vouă gloria!”

Cel de al doilea susținea, că armata rusă a scăpat mica oștire română, rău organizată, condusă de generali ignoranți; că libertatea de care se bucură acum România este o curată operă de umanitate a Rusiei; că națiunea română este o națiune ignorantă fără recunoștință, și că nu merită decât disprețul și nimic mai mult; el a adăugat, că ministerul Brătianu-Cogălnicean a furat milioane dela Rusia, și alte asemenea insulte.

Eacă cauza duelului.

D. comite Tom..., rănit sub coastă, fû transportat la Lugano, și astfel se termină această ceartă pentru onoarea națională.

„Curier. Bal.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.”)

Viena, 13 Iunie n. „Politische Correspondenz” publică următorul comunicat: o hotărîre a guvernului cu privire la executarea convențiunii austro-turcesci nu s'a luat încă. În momentul dat se vizitează din parte militară localitățile de garnisoană și se statoresc modalitățile intrării. Va atârna dela rezultatul cercetărei, cum și când va avé loc ocupațiunea, pe ce localitate se va estinde ea, sau dacă guvernul va renunța cu totul la ea pentru timpul procsim. În legătură cu tendențele politice guvernului întreprinderea va cauza un minim de spese, ceea ce a fost idea fundamentală la încheierea convențiunii. Faptele vor fi cea mai bună refrângere a calumniilor, cari se basează pe o manevră de alegere.

Bursa de Viena

din 13 Iunie n. 1879.

Argint	—
Galbin	5 57
Napoleon d'aur (poli)	9 27

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.”

Licitațiuni: În 16 Iunie imob. lui Vasiiu Tălan în Siplac (judec. cerc. Sân-Martin); în 25 Iunie și 25 Iulie imob. lui George Marian în Abrud; în 25 Iunie și 25 Iulie imob. lui Alecsandru Gagzi în Roșia; în 25 Iunie și 25 Iulie imob. Veroniceî Bobar în Abrud (judec. cerc.

Abrud); în 7 Iulie imob. lui Carol Wagner și soți ca eredi după Stefan Teslar în Aiud (judec. cerc.); în 17 Iunie și 17 Iulie imob. lui Alecsandru Raț în Turda (trib.); în 5 Iulie și 5 August imob. lui Onu Goga și soți în Crăciunel (judec. cerc. Mediaș); în 24 Iunie imob. și mobilele lui Mihail Klein în Bod (trib. Brașov); în 16 Iunie și 16 Iulie imob. lui Mihail Petrescu în Bretea (trib. Deva); în 3 Iulie și 9 August imob. lui Sandu Gologan în Săcele (trib. Brașov); în 17 Iunie imob. lui Petru Konnerth și soți în Băgaciu (trib. Ibașfalău); în 12 Iulie și 12 August imob. lui Frideric Bell și soției sale în Sibiu (trib.); în 5 Iulie și 5 August imob. rămasului după Petru Grommen și soției sale în Cîsnădie; în 23 Iunie imob. lui Ioan Rachițan în Galeș (trib. Sibiu); în 27 Iunie și 28 Iulie imob. lui David Fülöp în Lita-ungurească (judec. cerc. Székelyhid); în 7 Iulie și 7 August imob. lui Pavel Buful în Borgo-Suseni (judec. cerc. Năsăud); în 16 Iunie și 16 Iulie imob. d-nei Sigismund Siggarto și soți în Deva; în 16 Iunie și 16 Iulie imob. Catarinei Keller în Gelar (trib. Deva).

Rațiociniul comitetului balului român din Viena.

(4 Urmare).

Din Viena.

Maiestatea Sa împăratul Francisc Iosif 1 100 fl., Maiestatea Sa împărăteasa Elisabeta 50 fl., Alteța Sa imperială archiducele Albrecht 50 fl.

a) Prin d-na Angelina de Bălăcean (166 fl.)

DD. Escel. Sa Ioan de Bălăcean 50 fl., I. B. Demetrio 100 fl., D. Steriade 16 fl.

b) Prin d-na Matilda Dumba (308 fl. 40 franci).

DD. Spiridon G. Topali 25 fl., Georges Zinner, banchier 10 fl., Georges Chilaiditi, consul dela Maiest. împ. de Persé 20 franci, Simon Ritter v. Zechany 10 fl., Peter Comploier 20 fl., Heinrich Ritter v. Maurer 10 fl., bar. Dr. Clauer 10 fl., Catharina Hagyi-Risto 15 fl., Charilas Stavro 20 franci, Pantaleon Iacovides 10 fl., Teodor Dumba 30 fl., d na Matilda Dumba 20 fl., George v. Metaxa 15 fl., Simon v. Metaxa 10 fl., Iohn v. Metaxa 10 fl., Sterio Georgias 10 fl., Alesander Dudumis 10 fl., Graf Montecuculi 10 fl., Moravitz 10 fl., Iean Christomano 10 fl., Naum Zechany 6 fl., Etienne Scanavi 6 fl., L. Flori 9 fl., profesor Reinisch 6 fl., Zamarsky 3 fl., v. Komandny 9 fl., M-me Chr. Ehrenreich 6 fl., D. Ehrenreich 3 fl., D. Ehrenreich 3 fl., H. Heschler 6 fl., D. Heschler 3 fl., D. Heschler 3 fl.

c) Prin d-na Maria de Filișan (179 fl.)

DD. Leon Doret 10 fl., Alfred Helm 10 fl., Iohann Schopp 10 fl., Wincke 9 fl., Dr. Khu, Hofsekretär 6 fl., Dr. Freiherr v. Hye-Glunck 10 fl., Mihael Dumba 20 fl., Achilles Metaxa 10 fl., v. Drasche-Wartinberg 12 fl., Escel. bar. Franz Hyé 10 fl., Dr. Emil Zettel 6 fl., Ernest dela Falleri 6 fl., Maria de Filișan 50 fl.

d) Prin d-na Sereșă Eduard-Kanitz (516 fl.)

DD. Anton Poschacher 10 fl., Ritter Franz Regenhart 10 fl., Alois Mayer 20 fl., Louis Theweth 6 fl., Adolph Wisenburg 10 fl., Wilhelm Pollack 15 fl., baron Wertheim 10 fl., Rudolf Isbary 10 fl., Felix Löwenfeld 10 fl., d-na Fanny Mayer 10 fl., Alesander Mayer 10 fl., Gustav Mautner 6 fl., Moritz Mayer 10 fl., Dr. Iosef Mündl 15 fl., Ludvig Rossauer 10 fl., Gustav Schweinburg 10 fl., Iulius Schneider 10 fl., Iohann Gögl 5 fl., David Cahn-Speyer 15 fl., Iulius Dörfeld 6 fl., d-na Wilhelmine Kohnberger 10 fl., Graf Wimpfen 10 fl., Iosef Dub 10 fl., E. Bauml 6 fl., David Gutmann 15 fl., Withelm Engel 5 fl., Ignatz Politzer 10 fl., H. Grob 10 fl., Arnold Trebitsch 10 fl., I. C. Heller 6 fl., Carl Sarg 6 fl., Felix Zuzeklitz 15 fl., Heinrich Mayer 10 fl., Robert Bachman 6 fl., I. Brix 6 fl., H. Kemperling 10 fl., Ludvig Böhm 6 fl., Felix Kohn 6 fl., Iulius Kohnberger 6 fl., Oskar Ritter v. Stahl 6 fl., Ludvig Seidl 6 fl., Ludvig Cahn-Speyer 10 fl., W. Ostheimer 6 fl., Stefan Adler 6 fl., F. Goldberger 6 fl., Sigmund Flesch 6 fl., H. Hornwitz 6 fl., Felix Ioseph 6 fl., Eduard Ioseph 6 fl., Rudolf Schneider

10 fl., Ludvig Lobmayer 5 fl., Wilhelm Gutmann 10 fl., Alfred v. Wivenot 6 fl., d-na Teresa Eduard-Kanitz 50 fl.

(Va urma).

Nr. 250—1879.

2—3

EDICT.

Fostul învățatoriu în Mehadia Iosif Velcota născut din comuna Șopotul-nou, comitatul Severinului de 11 ani și-a părăsit cu necredință legiuita soție Varvara și trei fii ai lui fără ca să arete semne de viață și ubicațiunea lui, se citează prin acest edict, până într'un an și o ăi dela ăntăia publicare a acestuia, să se prezenteze înaintea forului matrimonial subsemnat în persoană sau pleuipotențiatul seu căci la din contră procesul divorțial urdit de soția sa, se va pertracta și decide și în absența lui.

Mehadia în 20 Maiu 1879.

Forul matrimonial gr. or. din Mehadia.

Stefanovicu m. p.,
adm. ppsc.

Înștiințare.

Comuna bisericască gr or. din Docnecea, comitatul Carașului, are necesitate pentru renovirea s. biserici și adecă:

Turnul e de-a să acoperi cu aramă, — păreți preste tot e de a să spoii (măltări) pre din afară etc.

Toți acei d-ni maiestrii, cari voesc să primească lucrul asupr'ăși, să se prezenteze în fața locului în termen de 14 ăile.

Docnecea, în 26 Maiu 1879 st. v.

Pentru comitetul parochial.

Costa Timosnariu m. p.,
președinte.

Stefan Ioanovicu m. p.,
notariu.

[22] 1—3

Subscrisul primește doi tineri, ca învățăcei la cojocărie.

N. Vestemean,

[21] 2—2

cojocariu în Sibiu.

Prafurile musante lacsative din Elöpatak

conțin compozițiunile chemice solutive ale apelor minerale renumite din Elöpatak.

Un efect eminent au aceste prafuri la catar de stomach, spasmi de stomach, slăbiciune de mistuire, lipsa de apetit, arsură în gât, umflături de ficat și splină, îngroșarea ferei, petri în feare și gălbănare la respirarea grea și baterea de inimă, gazuri în testine, boala apei, hemoroide, la afecțiuni cataralice ale rerunchilor, a beșiceii și canalului de urină, în contra formărei de nésip, la catare cronice și umflături ale matriceii, curgere, dispozițiune la vërsare de sânge, la ameteli, suirea sângelui cătră cap și cătră piept.

Aceste prafuri întrec în efect atât sarea scumpă de Karlsbad, cât și prafurile lui Seidlitz.

Prețul unei scătuice ce cuprinde 12 doze cu îndreptariul spre folosire cu tot 80 cr.

Depositul general: În Brașov la apotecariul Szava; în Sibiu la F. A. Reissenberger, comerciant. [13] 10—12

UMIRATH & COMP. în PRAGA,

fabrică de mașini agricole,

se recomandă prin specialitățile lor renumite prin o executare foarte solidă, umblet ușor mare productivitate și treerat curat a

mașinilor de treerat cu brațe și cu vërtej

pentru 1 până 8 cai sau boi,

atât locomobile cât și stabile. Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, mașini pentru tăiat paie, mori pentru sdrobot etc. etc.

Cataloge ilustrate în limbile țerei grătuite și franco.

[14] 17

Neoplanta.
1875.

Medaliă de argint.

Seghedin.

1876.

Medaliă pentru merite.

CLOPOTE

DE TOATĂ MĂRIMEA

pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomandă clopotele găurite, inventate de dënsul, a căror sunet este mai adënc decât acelor de construcțiunea vechie și care, fiind de 100 punți sînt asemenea celor de 140 punți de construcțiunea vechie.

Se află totdeauna în deposit clopote, dela mărimea cea mai mică până la 50 chilogr., precum și de proasce portative și de mână.

Se recomandă pentru comande cât de multe

Antonie Novotny

în Timișoara.

[15] 12